

Anton Pavlovich Chekhov

Avioliittoja



Anton Chekhov

Avioliittoja

«Public Domain»

Chekhov A. P.

Avioliittoja / A. P. Chekhov — «Public Domain»,

Содержание

SADESÄÄLLÄ	5
APTEEKKARINROUVA	8
ONNETTOMUUS	12
Конец ознакомительного фрагмента.	19

Chekhov Anton Pavlovich

Avioliittoja. Kokoelma aviotarinoita

SADESÄÄLLÄ

Suuret sadeepisarat rapisivat hämäriin ikkunoihin. Oli tuollainen huvila-asukkaan inhoama sadesää, joka kerran alettuaan jatkuuttavallisesti kauan, viikkomääriä, kunnes viluinen kesävieras on siihentottunut ja joutunut täydellisen haluttomuuden valtaan. Ilma oli kolea, kosteus läpitunkevaa, vastenmielistä. Asianajaja Kvashinin anoppi sekävaimo, Nadeshda Filippovna, yllään hartiahuivit ja sadetakit, istuivatruokasalissa ison pöydän ääressä. Anopin kasvoista saattoi lukea, ettähän, Jumalan kiitos, oli hyvin ruokittu ja puettu, terve, oli saanutainoan tyttärensä vaimoksi kelpo miehelle ja saattoi nyt hyvälläomallatunnolla panna pasianssia. Hänen tyttärensä, keskikokoinen, vaaleaverinen, kaksikymmenvuotias nainen, jolla oli lempeät, vähäveriset kasvot, luki kirjaa nojaten kyynäpäillään pöytään; muttahänen katseestaan päättäen ei hän kuitenkaan lukenut, vaan ajatteliomiaan, joita ei seisonut kirjassa. Molemmat olivat vaiti. Kuului, kuinka ulkona satoi, ja palvelijatar keittiössä haukotteli pitkään.

Kvashin itse ei ollut kotona. Sateisina päivinä hän ei matkustanutmaalle huvilaansa, vaan jäi kaupunkiin, sillä kostea ilma maallavaikutti pahasti hänen keuhkokatarriinsa ja esti tekemästä työtä. Hänenmielipiteensä oli, että harmaa taivas ja ikkunaruujuja pitkin valuvatsadeepisarat vievät työhalun ja tuovat alakuloisuuden. Muttakaupungissa, jossa on enemmän tämän maailman mukavuuksia, sielläsadeilmoja tuskin huomaakaan.

Pantuaan kaksi pasianssia anoppi sekotti kortteja ja katsoityttärensä.

– Minä koetin, onko huomenna kaunis ilma ja tuleeeko meidän Aleksei Stepanitshimme, sanoi hän. Jo viidettä päivää hän on poissa... Kylläpäs Jumala antoiikin ilman...

Nadeshda Filippovna katsoi välinpitämättömästi äitiinsä, nousi ja alkoiastella nurkasta nurkkaan.

– Eilen ilmapuntari nousi, sanoi hän omissa ajatuksissaan, muttatänään, kuulemma, se on taas laskenut.

Anoppi asetteli kortteja kolmeen pitkään riviin ja huojuutteli päätään.

– Onko sinun ikävä? kysyi hän luoden silmäyksen tyttärensä.

– Tietysti!

– Ymmärtäähän sen. Ja miksi ei olisi? Viiteen päivään et ole nähnythäntä. Ennen, toukokuussa, kaikkein korkeintaan kaksi tai kolme päivää, mutta nyt – onkos se laitaa? viisi päivää!.. Minä en ole hänenvaimonsa, ja kuitenkin ikävöin häntä. Eilen, kun sanottiin ilmapuntarin nousseen, minä käskin tappaa kananpoikia ja perata ruutanoita hänelle, Aleksei Stepanitshille. Niistä hän pitää. Sinun isävainajasi ei voinutsietää kaloja, mutta hän pitää niistä. Halukkaasti hän niitä aina syö.

– Minun käy niin sääli häntä, sanoi tytär. Meidän on ikävä, muttaonhan hänen vielä ikävämpi siellä, äiti.

– Mitä vielä! Päiväkaudet hän on oikeudenistunnoissa ja yöllä kuintarhapöllö yksinään tyhjässä huoneistossaan.

– Ja mikä kauheinta, äiti, hän on siellä ypö yksinään, ilmanpalvelijatarta; kukaan ei laita hänelle samovaaria eikä tuo vettä. Miksi emme hanki hänelle palvelijatarta kesäkuukausiksi? Ja miksiollennekaan olemme täällä maalla, jollei hänkään tahdo olla? Minä olensanonut hänelle: "Jollet tahdo, niin ei tarvitse". "Sinun terveytesitähden", vastasi hän. Ja minkälainen on minun terveyteni sitten? Tuleehan jo sairaaksi siitäkin, kun tietää, että hänen täytyy minuntähteni niin paljon kärsiä.

Katsoen äitinsä olkapään yli tytär huomasi virheen pasianssissa, kumartui pöydän yli ja alkoi korjata. Seurasi vaitiolo. Molemmatkatsoivat kortteihin ja kuvittelivat mielessään, kuinka heidän AlekseiStepanitshinsa ypö yksinään kököttää siellä kaupungissa, synkässä,autiossa työhuoneessaan ja tekee työtä, vaikka onkin nälissään jäväsynyt ja ikävöi perhettään...

– Mutta tiedätkö mitä, äiti? virkkoi Nadeshda Filippovna yht'äkkiä, jahänen silmänsä alkoivat loistaa. Jos huomenna on samanlainen ilma, niinminä matkustan aamujunassa hänen luokseen kaupunkiin! Saanhan tokitietää, kuinka hän jaksaa, nähdä hänet, juottaa hänelle teetä.

Ja molemmat alkoivat ihmetellä, ettei tämä yksinkertainen, helpostitoteutettavissa oleva ajatus ollut ennen heidän mieleensä juolahtanut.Kaupunkiin on vain puolen tunnin junamatka, ja sitten asemaltakaksikymmentä minuuttia ajurilla. He juttelivat vielä jonkin aikaa jamenivät sitten tyytyväisinä levolle, yhdessä samaan huoneeseen.

– Ohhoh-hoh-hoo... Herra armahda meitä syntisiä! huokasi anoppi, kunsalin kello löi kaksi yöllä. Ei nukuta!

– Etkö nuku, äiti? kysyi tytär kuiskaten. Minä yhä ajattelen sitä

Alekseita. Kunpa hän ei vain pilaisi terveyttään siellä kaupungissa.

Jumala ties, missä hän syö, ravintoloissa ja muissa sellaisissa paikoissa, jos niissäkään.

– Sitä minä itsekin ajattelin, huokasi anoppi. Taivas häntäsuojelkoon. Ja tuota sadetta, tuota sadetta!

Aamulla ei sade enää rapistellut ikkunaruujuja, mutta taivas oli harmaakuten edellisenäkin päivänä. Puut seisoivat surullisina, ja kun tuulivähänkin hengähti, rapisi niistä vesipisaroita. Jalkineiden jäljetsavisilla poluilla, ojat ja rataanraiteet olivat täynnä vettä.Nadeshda Filippovna päätti lähteä kaupunkiin.

– Vie terveisiä hänelle, sanoi äiti kääriessään tyttärehartialiinaan. Sano, ettei hän niin tavattoman ahkerasti niissäoikeudenistunnoissa... Täytyyhän joskus vähäsen levähtääkin... Peittäköön ulos mennessään visusti kaulansa, kun ilmakein on näin huono.Voisithan ottaa hänelle kananpojan mukaasi; onhan kotoinen, vaikkakylmäkin paisti aina parempaa kuin ravintolaruoka.

Tytär matkusti luvattuaan palata iltajunassa tai seuraavana aamuna.

Mutta hän palasikin paljoa aikaisemmin, jo ennen päivällistä, kun hänenäitinsä istui makuuhuoneen arkulla ja tuumaili torkkuen, mitä hänpaistaisi vävyllleen illaksi.

Kalpeana ja kiihoittuneena astui tytär hänen luokseen huoneeseen jasanyaakaan sanomatta, ottamatta edes hattua päästään heittäytyivuoteelle ja painoi päänsä patjaan.

– Mikä sinun on? ihmetteli hänen äitinsä. Miksi näin pian?.. Missä Aleksei Stepanitsh on?

Nadeshda Filippovna nosti päänsä ja katsoi kuivin, rukoilevin silminäitiinsä.

– Hän pettää meitä, äiti! huudahti hän.

– Herra varjele, mitä sinä puhut? pelästyi äiti, niin että tanu putosihänen päästään. Kuka meitä pettää? Herra armahda!

– Hän pettää meitä, äiti! toisti tytär, ja hänen leukansa alkoivapista.

– Mistä sinä sen tiedät? huusi anoppi käyden kalpeaksi.

– Meidän huoneistomme oli suljettu. Talonmies sanoi, ettei Aleksei olenäinä viitenä päivänä käynyt kertaakaan kotona. Hän ei siis asu kotona!Ei asu kotona! Ei kotona!..

Ja hän alkoi viittilöidä käsillään ja itki äänekkäästi, höpisten vain:

– Ei kotona! Ei kotona!

Hän sai hysteerisen kohtauksen.

– Mitä tämä merkitsee? mutisi anoppi kauhuissaan. Toissa päivänä hänkirjoitti, ettei käy ulkona. Missä hän sitten on yötä? Kaikkien pyhiennimessä!

Nadeshda Filippovna herpaantui eikä jaksanut ottaa hattua päästään.Ikäänkuin olisi ottanut jotakin myrkkyä hän mielettömästi tuijottisilmillään ja tarttui kiihkeästi äitiään käsivarsiin.

– Kaikkiin sinä luotatkin, kun talonmieheen! ulisi anoppi häärätenitkevän tyttärensä ympärillä? Sitä mustasukkaisuutta! Hän ei petämeitä... Ja kuinka hän uskaltaisikaan pettää? Olemmeko me sellaisia? Jos kohta olemmekin kauppiassäätyä, ei hänellä silti ole oikeuttapettää sinua, sillä oletan sinä hänen laillinen vaimonsa! Me voimmehaastaa hänet oikeuteen! Minä annoin sinulle kaksikymmentätuhattamyötäjaisiksi! Et sinä tullut tyhjin käsin taloon!

Ja anoppi alkoi itsekkin nyyhkyttää, huiatoi käsiään, tunsu voimiensariutuvan ja heittihe pitkälleen arkulleen. Kumpikaan ei huomannut, kuinka taivaalle ilmaantui sinisiä kohtia, kuinka pilvet hälvenivät, kuinka ensimmäinen auringonsäde arasti liukui puutarhan märkää ruohoapitkin ja iloiset varpuset hyppelivät vesilätäkköjen ympärillä, joihinkiitävät pilvet kuvastuivat.

Illalla saapui Kvashin kaupungista. Ennen lähtöään hän kävi kotonaan jasai talonmieheltä kuulla, että hänen vaimonsa oli hänen poissaollessaankäynyt talossa.

– Tässä minä nyt olen! huudahti hän astuessaan anoppinsa kamariin eikäöllut huomaavinaan itkettyneitä, yrmeitä kasvoja. Niin, tässä nyt olen! Viiteen vuorokauteen emme ole tavanneet toisiamme!

Hän suuteli hätäisesti vaimonsa ja anoppinsa kättä ja lysähti sittentytyväisenä nojatuoliin istumaan, ikäänkuin olisi juuri lopettanutraskaan työn.

– Huh! sanoi hän puhaltaen kaiken ilman keuhkoistaan. Kyllä nytolenkin rääkännyt itseäni! Tuskin jaksaa istua! Lähes viisivuorokautta... yöt ja päivät olen elänyt kuin kenttätulilla! Kotonanien käynyt kertaakaan; koettakaahan ajatella! Koko ajan olen selvitellytStipunovin ja Ivantshikovin vararikkoasioita; piti työskennelläGaldejevin toimistossa lähellä liikettä... En ole syönyt, en juonut, olen nukkunut penkillä, palellut... Ei ole ollut minuuttiakaan vapaataaikaa, ei sen vertaa edes, että olisin ennättänyt käymään kotona. Niin, rakas Nadeshda, en ole kotona käynyt...

Ja Kvashin piteli kylkiään, ikäänkuin hänen vyötäisiään olisikolottanut kovan työn jäljeltä, ja vilkaisi vaimoonsa ja anoppiinsanähdäkseen, kuinka hänen valheensa – eli hänen omien sanojensa mukaandiplomatiansa vaikutti. Anoppi ja vaimo katselivat toisiaan iloisina,hämmästyneinä, ikäänkuin olisivat odottamatta löytäneet kadotetunaarten... Heidän kasvonsa loistivat, silmänsä säteilivät...

– Voi sinua, poika kulta! huudahti anoppi hypähtäen pystyyn. Eipä olenyt aikaa istua! Teetä! Pian teetä! Ehkä tahdot syödä jotakin?

– Tietysti hän tahtoo syödä! sanoi vaimo temmaten etikkaan kastetunkääreen otsaltaan. Äiti, antakaa pian viiniä, ja jotakin välipalaksi!Natalja, kata pöytä! Ah, hyvä Jumala, ei ole mitään valmista!

Ja molemmat, anoppi ja vaimo, juoksivat hämmästyneinä ja iloisinapitkin huoneita. Äiti ei voinut enää nauramatta katsoa tyttärensä,joka oli ajatellut niin pahaa viattomasta miehestään, ja tytärhäpesi...

Pian pöytä oli katettu. Kvashin, joka tuoksahti madeiralle jaliköörille ja oli niin täynnä, että toin tuskin jaksoi hengittää, valitti nälkänsä, söi väkisin ja jutteli yhä Stipunovin jaIvantshikovin vararikosta. Mutta hänen vaimonsa ja anoppinsa eivätirroittaneet katsettaan hänestä ja ajattelivat:

"Kuinka ymmärtäväinen ja hyvä hän on! Kuinka kaunis hän on!"

"Mainiota!" ajatteli Kvashin heittäytyessään illallisen jälkeengehmeään, suureen vuoteeseensa. "Vaikka he ovat kauppiassäätyä jajonkin verran aasialaisia, on perhe-elämälläni kuitenkin viehätöksensä,ja pari päivää viikossa voi täällä viettää mielihyvin..."

Hän peitti itsensä, tunsu lämpenevänsä ja höpisi nukahtaessaan:

– Mainiota! Mainiota!

APTEEKKARINROUVA

Pienoinen B: n kaupunki, jossa kaiken kaikkiaan on vain pari kolmeväärrää katua, lepää syvään uneen vaipuneena. On hiljaista; ilmakin onaivan tyyni. Jossakin hyvin kaukana, kaiketi kaupungin ulkopuolella, koira haukkua nalkuttaa heikolla, käheällä diskanttiäänellään. Kohtaalkaa aamu valjeta.

Kaikki on jo pitkän aikaa uinaillut unen helmassa. Mutta proviisoriTshornomordikin, B: n apteekin omistajan, nuori vaimo ei vain nuku. Hän on jo kolme kertaa käynyt levolle, mutta uni ei ota tullakseen – miksi?.. sitä hän ei tiedä. Hän istuu paitasillaan avoimen ikkunanääressä ja katselee kadulle. Hänen on painostava, ikävä, harmittavaolla... niin harmittava, että oikein tekisi mielensä itkeä – jamiksi?.. sitäkään hän ei tiedä. Jokin möhkäle ahdistaa rinnassanousten vähän väliä ihan kurkkuun asti... Huoneen perällä, vainmuutaman askeleen päässä rouvasta, nukkuu makeasti kuorsaten herraTshornomordik itse, kasvot seinäänpäin. Näлкäinen kirppu on puretunuthänen nenänjuurensa, mutta nukkuja ei tunne sitä, vaan vieläpähymyilee, sillä hän näkee unessa, kuinka kaikki kaupunkilaiset yskivätja tulevat yhtenäen ostamaan häneltä Tanskan kuninkaan tippoja. Eipähän nyt heräisi, vaikka neulalla pistäisi, tykillä ampuisi taihyvääilisi.

Apteekki sijaitsee melkein kaupungin laidassa, josta apteekkarinrouvanäkee kauas vainioille... Hän huomaa, kuinka itäinen taivaanrantavähitellen valkenee, kuinka se sitten alkaa punaisena hohtaa, ikäänkuinolisi siellä jossakin suuri tulipalo. Odottamatta kohooa kaukaisenpensaston takaa suuri, leveänaamainen kuu. Se on punainen; yleensä kuuon aina, kun se pensastosta pistää esiin, kovin hämillään.

Yhtäkkiä, keskellä öistä hiljaisuutta, kuului askeleita ja kannustenkilinää. Jo kuului puhettakin.

"Ne ovat upseereita, jotka palaavat piiripäällikön luota leiriinsä", ajattelee apteekkarinrouva.

Hetken kuluttua ilmaantuu näkyviin kaksi upseeria yllään valkoisetviitat. Toinen heistä on isokasvuinen ja lihava, toinen pienempi jasolakampi. He astella laahustavat laiskasti pitkin aidan viertä jakeskustelevat äänekkäästi jostakin. Tultuaan apteekin kohdalle molemmatalkavat kulkea yhä hitaammin katsellen ikkunoihin.

– Haisee apteekille... virkkaa pienempi heistä. Mutta tässähännäkyikin olevan apteekki. Niin, nyt muistan... Viime viikolla olintäällä ostamassa risiiniöljyä. Se apteekkari on niin saakelin hapannaamaltaan, ja onpa hänellä leukakin kuin aasilla. Sellaisella aasinleukaluulla se Simson mahtoi niitä filistealaisia pehmittää.

– Hm... mörähti lihava matalalla äänellään. Rohtoruhtinas nukkuu! Jahänen rouvansa nukkuu myös! Kuulehan, Obtesov, hänen rouvansa on aikasievä.

– Kyllä olen nähnyt. Hän miellytti minuakin... Sanokaa, tohtori, saattaako hän todellakin rakastaa sitä aasinleukaa? Tokkohan?

– Ei suinkaan hän rakasta miestäen, huoahtaa tohtori sen näköisenäkuin hänen tulisi sääli apteekkaria. Tuon ikkunan takana se sievä rouvanukkuu! Obtesov, ajatelkaapas!.. Hän lepää rentona kuumuudesta...suusupukka on puoleksi auki... ja kaunis pieni jalka riippuu sängynlaidan yli. Apteekkari tolvana ei sellaista ymmärrä... Nainen tai pullokarbolia, se on hänestä aivan yhdentekevää!

– Tiedättekö mitä, tohtori? sanoo upseeri ja pysähtyy. Pistäydytäänapteekkiin ostamaan jotakin! Ehkä saamme nähdä samalla apteekkarinsievin rouvan.

– Kylläpäs keksittekin! Yöllä!

– Mitäs siitä! Täytyyhän heidän yölläkin myydä rohtoja. Pistäydytäännyt, hyvä ystävä!

– Olkoon menneeksi.

Apteekkarinrouva, joka oli piileksinyt ikkunaverhon takana, kuuleeovikellon soivan heikosti. Katsahdettuaan mieheensä, joka kuorsaa yhäautuaallisesti hymyillen, hän heittää vaatetta ylleen, pistää tohvelitpaljaisiin jalkoihinsa ja juoksee apteekkiin.

Lasioven takana näkyy kaksi varjoa... Apteekkarinrouva panee tultalamppuun ja rientää avaamaan ovea, eikä hänen ole enää ikävä, eiharmita eikä itketä, sydän vain sykkii lujasti. Lihava tohtori ja laihaupseeri Obtesov astuvat sisään. Nyt saattaa heidät jo nähdä selvemmin. Suurivatsaisen, kömpelön tohtorin kasvot ovat päivettyneet japarrakkaat. Jos hän vähänkin liikahtaa, hänen sotilastakkinsa narisee, ja hiki kihoaa kasvoille. Upseeri sitä vastoin on punaposkinen, parraton, naisekas ja notkea kuin englantilainen ratsupiiska.

– Mitä haluatte? kysyy apteekkarinrouva pidellen pukua rinnallaan.

– Antakaa-a-a... viidellätoista kopeekalla piparminttupastilleja! sanoo tohtori.

Rouva ottaa hätäilemättä rasian hyllyltä ja alkaa punnita. Ostajateivät hetkeksikään hellitä katsettaan hänen selästään; tohtoritirkistelee silmillään kuin kylläinen kollikissa, mutta luutnantti onvallon vakavan näköinen.

– Ensi kertaa näen naisen myövän apteekissa, sanoo tohtori.

– Eihän siinä ole mitään erinomaista... vastaa rouva katsellensalavihkaa Obtesovin punaisia poskia. Miehelläni ei ole apulaista; sentähden minä autan häntä.

– Vai niin, vai niin... Onpa teillä sievonen apteekki! Kuinka paljontäällä on kaikenmoisia pulloja ja rasioita! Ettekö te pelkääliikuskellessanne noitten myrkkypullojen seassa? Huh!

Rouva laittaa paketin ja antaa sen tohtorille. Obtesov antaa rouvalle viidentoista kopeekan rahan. Seuraa hetken vaitiolo... Miehetkatselevat toisiaan, astuvat ovea kohti ja katselevat taas.

– Antakaa vielä kymmenellä kopeekalla soodaa! sanoo tohtori.

Laiskasti ja veltosti liikkuen rouva ojentaa kätensä hyllyä kohti.

– Eiköhän täällä apteekissa ole jotakin sellaista... jupisee Obtesovnäpähdytellen sormillaan, sellaista... tuota noin... elävöittäväänestettä... vaikka seltterivettä... Niin, onko teillä seltterivettä?

– On, vastaa rouva.

– Mainiota! Te ette ole nainen, vaan hyvä haltiatar! Antakaahan sitämeille pari kolme pulloa.

Rouva valmistaa kiireesti soodapaketin ja katoaa sitten pimeästä ovesta ulos.

Millainen suloinen hedelmä! virkkaa tohtori silmäänsä vilkuttaen. Sellaista ananasta ette löydä edes Madeiran saarelta. Vai mitä luulette, Obtesov? Mutta – kuuletteko kuorsausta? Herra apteekkariitse siellä suvaitsee levätä.

Pian rouva palaa takaisin ja laskee kauppapöydälle viisi pulloa. Hän onjuuri käynyt kellarissa ja on sentähden liikunnosta lämmennyt punaiseksi.

– Sht... hiljaa! virkkaa Obtesov, kun rouva pullot avattuaan pudottaakorkkiruuvien. Älkää kolistelko noin kovasti, muuten herätätte miehenne.

– No mitäs sitten, jos herätänkin?

– Hän nukkuu niin makeasti... näkee teidät unissa... Terveyksenne!

– Ja sitä paitsi, huomauttaa tohtori matalalla äänellään, röyhdellessä selteriä juotuaan, nuo aviomiehet ovat niin ikävää väkeä, että hyvintekisivät, jos aina nukkuisivat. Oi, olisipa tämän vetosen mausteeksi vähäsen punaviiniä!

– Kaikkea te keksittekin! nauraa rouva.

– Se olisi oivallista! Ikävä kyllä, apteekkeissa ei myydä väkijuomia. Mutta... täytyyhän teidän myydä viiniä lääkkeeksi. Onko teillä *vinumgallicum rubrumia*?

– On.

– No hitto vieköön, antakaahan sitä meille siis!

– Paljonko?

– *Quantum satis*!... Antakaa aluksi yhden unssin mukaan, niin sittensaamme nähdä... No mitäs arvelette tästä, Obtesov? Ensin veden kera jasitten *per se*.

Tohtori ja luutnantti istuutuvat kauppapöydän ääreen, ottavat lakitpäästään ja alkavat ryypiskellä punaviiniä.

– Kylläpäs tämä viini on huonon makuista. *Vinum huonoissimum!* Muutoin teidän seurassanne... ä-ä-äh... se maistuu kuin nektari. Teolette ihastuttava, armollinen rouva! Minä suutelen hengessänikättänne.

– Minä antaisin vaikka mitä siitä hyvästä, että saisin tehdä sentodellisuudessa! sanoo Obtesov. Kunniasanani! Minä antaisin vaikkaelämäni!

– Älkäähän nyt viitsikö... sanoo rouva Tshornomordik punastuen jakäyden vakavan näköiseksi.

– Minkälainen veikistelijä te olettekaan! nauraa hohottaa tohtorihiljalleen, katsoen veitikkamaisesti alta kulmiensa. Silmät palavatniin että!.. Piff! Paff! Onnittelen: te olette voittanut! Me olemmevoitetut!

Apteekkarinrouva katselee heidän punoittavia kasvojaan, kuunteleeheidän pakinaansa ja ilostuu pian itsekin. Oh, hänen on jo hyvinhauska! Hän yhtyy juttuun, nauraa, kiemailee, vieläpä ostajainhartaista pyynnöistä maistaa punaviiniä.

– Jospa te, herrat upseerit, tulisitte useammin sieltä leiristä tännekaupunkiin, sanoo rouva, muuten täällä on niin julman ikävää. Ihantäällä kuolee ikävään.

– Hyväinen aika! kauhistuu tohtori. Tuollainen ananas... tuollainenluonnon ihana ihme kuolisi tänne erämaahan! Kuinka kauniisti sanooGribojedov: "Erämaahan! Saratoviin!" Mutta nyt on aika lähteä. Olipahauska tutustua!.. Paljonko olemme teille velkaa?

Rouva kohottaa katseensa kattoon ja liikuttelee huuliaan.

– Kaksitoista ruplaa neljäkymmentä kahdeksan kopeekkaa, sanoo hän.

Obtesov vetää taskustaan paksun lompakon, kaivelee pitkän aikaarahojaan ja maksaa.

– Teidän miehenne nukkuu makeasti... näkee unta teistä... jupisee hänpuristaen hyvästiksi rouvan kättä.

– En tahdo kuulla tyhmyyksiä...

– Mitä tyhmyyksiä? Päinvastoin... ne eivät lainkaan ole tyhmyyksiä...

Shakespeare sanoo: "Autuas, ken nuorena ol' nuori!"

– Hellittäkää käteni!

Vihdoin ostajat pitkän keskustelun jälkeen suutelevat rouvan kättä jaepäröiden, ikäänkuin harkiten, ovatko mitään unohtaneet, poistuvatapteekista.

Mutta apteekkarinrouva juoksee makuuhuoneeseen ja istahtaa samanikkunan ääreen. Hän näkee, kuinka tohtori ja luutnantti astuvatlaiskasti parinkymmenen askeleen päähän apteekista, pysähtyvät jaalkavat kuiskaten jutella jostakin. Mistä? Hänen sydämensä sykkiilujasti, ohimoissa tykyttää, mutta miksi – sitä hän ei itsekääntiedä... Sydän lyö rauhattomasti, aivan kuin jos nuo kaksi, jotka nyttuolla kuiskailevat, ratkaisisivat hänen kohtalonsa.

Noin viiden minuutin kuluttua tohtori eroaa Obtesovista ja lähteedelleen, mutta Obtesov palaa takaisin. Hän kulkee apteekin ohi kerran, toisen. Milloin hän pysähtyy oven eteen, milloin astuu eteenpäin... Vihdoin hän soittaa ovikelloa varovasti.

– Mitä? Kuka siellä? kuulee apteekkarinrouva yhtäkkiä miehensä äänen. Kello soi, etkä sinä kuule! sanoo apteekkari ankarasti. Mitäepäjärjestystä se on?

Apteekkari nousee, heittää yönutun ylleen ja astuu unenpöpperössähuojahdellen ja tohveleissaan laahustaen apteekkiin.

– Mitä... haluatte? kysyy hän Obtesovilta.

– Antakaa... antakaa viidellätoista kopeekalla piparmynttipastilleja.

Apteekkari nousee ottamaan rasiaa hyllyltä tavan takaa huoahdellen, haukotellen ja unisena nyökäytellen päättään...

Parin minuutin kuluttua apteekkarinrouva näkee Obtesovin astuvan ulosapteekista ja jonkin matkan päässä heittävän piparmintut pölyiselle tielle. Nurkan takaa astuu tohtori häntä vastaan... He tapaavattoisensa ja katoavat aamusumuun ahkerasti viittilöiden käsillään.

– Kuinka onneton olenkaan! huoahtaa apteekkarinrouva katsoenkiukkuisena mieheensä, joka riisuutuu nopeasti mennäkseen levolle. Oikuinka onneton olen! toistaa hän, ja katkeroita kyynelitä alkaa valuapoksille. Ei kukaan, ei kukaan tiedä...

– Unohdin apteekin pöydälle viisitoista kopeekkaa, murahtaa apteekkarivetäen vuodepeiton ylleen. Korjaapas sinä se sieltä rahalaatikkoon...

Ja samassa hän nukahtaa.

ONNETTOMUUS

Sofia Petrovna, notaari Lubjantsevin vaimo, nuori, kaunis, noinkaksikymmenviisivuotias nainen, käveli hiljaa metsäpolkuahuvilanaapurinsa, asianajaja Iljinin kanssa. Kello oli viiden tienoissailtapuolella. Taivas oli metsäpolun kohdalla sakeanaan valkoisia, untuvaisia pilviä, joiden lomasta paikoittain kuului vaaleansinistäivasta. Pilvet olivat liikkumatta, ikäänkuin ne olisivat tarttuneetkorkeiden, vanhojen honkien latvoihin. Oli hiljaista ja tukahduttavaa.

Jonkin matkan päässä katkaisi metsäpolun matalanpuoleinenrautatiepenger, jota pitkin tällä kertaa jostakin syystä astelivartiosotamies kivääri olalla. Heti pengermän takana oli valkoinen, kuusikupuinen kirkko, jonka katto oli ruosteen syömä.

– En luullut tapaavani teitä täällä, sanoi Sofia Petrovna katsellenmaahan ja viskellen päivävarjonsa kärjellä viimevuotisia lehtiä, muttahauskaa oli, että kuitenkin tapasin. Pyydän teitä, Ivan Mihailovitsh, jos todella rakastatte ja kunnioitatte minua, jättämään minut rauhaan!Te seuraatte minua kuin varjo, katsotte aina niin tutkivasti, tunnustatte minulle rakkautenne, kirjoitatte minulle omituisiakirjeitä... enkä minä tiedä, mihin tämä kaikki lopultakin päättynee!Hyvä Jumala, mitä tästä vihdoinkin tulee?

Iljin vaikenä. Sofia Petrovna astui muutaman askeleen ja jatkoi:

– Ja tämä äkillinen muutos on tapahtunut teissä parin kolmen viimeviikon kuluessa, vaikka me jo puolisenkymmentä vuotta olemme olleetuttavia. Minä en enää tunne teitä, Ivan Mihailovitsh!

Sofia Petrovna katsahti salavihkaa toveriinsa, joka tarkkaavasti, silmiään siristäen katseli pilviä. Tämän kasvoilla oli kärsimätön, oikullinen ja hajamielinen ilme, kuten ihmisellä, joka kärsii ja jonka samalla pakko kuunnella joutavaa puhetta.

– Ihmeellistä, ettette itse voi tätä käsittää! jatkoi Sofia Petrovnakohauttaen olkapäitään. Ymmärtäkää toki, kuinka sopimatonta peliä tepidätte. Minä olen naimisissa, rakastan ja kunnioitan miestäni...minulla on tytär... Ettekö te todellakaan välitä siitä mitään? Sitäpaitsi te vanhana ystävänä tunnette minun mielipiteeni perheestä japerheen perusteista yleensä...

Iljin ryki harmistuneesti ja huohti.

– Perheen perusteista... jupisi hän. Hyvän aika!

– Niin, niin... Minä rakastan miestäni, kunnioitan häntä ja pidänperheemme rauhaa joka tapauksessa arvossa. Ennemmin annan tappaaiseni kuin otan niskoilleni syyn Andrein ja hänen tyttärensäonnettomuuteen... Ja minä pyydän teitä, Ivan Mihailovitsh, jättäkääHerran tähden minut rauhaan. Ollaan hyviä ystäviä kuten ennenkin, muttaheittäkää nuo teille niin sopimattomat huokaukset. Ei enää sanaakaantästä. Puhutaan nyt jostakin muusta.

Sofia Petrovna katsahti taas salavihkaa Iljinin kasvoihin; tämä katseliylöspäin, oli kalpea ja pureksi vihaisesti vapisevia huuliaan. SofiaPetrovna ei voinut käsittää, miksi mies oli vihoissaan ja kiihoittunut, mutta tämän kalpeus liikutti hänen mieltään.

– Älkää olko vihoissanne, vaan ollaan nyt ystäviä... sanoi Sofia Petrovna hellästi. Olettehan yhtä mieltä kanssani? Tässä käteni.

Iljin tarttui kaksin käsin ojennettuun, pieneen pehmeään kätöseen, puristi sitä ja nosti sen verkalleen huulillensa.

– Minä en ole mikään koulupoika, jupisi hän. Minua ei vähintäkäänhyvitä rakastetun naisen ystävyys.

– Riittää, riittää! Asia on päätetty, ja sillä hyvä. Istutaan tähänpenkille...

Levähdyksen suloinen tunne täytti Sofia Petrovnan mielen: kaikkeinpahin ja vaikein oli jo sanottu, kiusallinen kysymys ratkaistu. Nyt hänjo saattoi hengittää kevyesti ja katsoa Iljiniä suoraan kasvoihin. Jahänen katsoessaan tätä hyväili rakastetun naisen voitokas, itsekästunne hänen rintaansa. Hänen mieltään hiveli suloisesti se, että tuovoimakas, iso mies, jolla oli rumat,

miehekkäät piirteet ja suuri mustaposkiparta, tuo viisas, sivistynyt ja, kuten sanottiin, lahjakas miesistuutui tottelevasti hänen viereensä antaen päänsä painua kumaraan. Pari kolme minuuttia he istuivat ääneti.

– Mitään ei ole vielä päätetty... aloitti vihdoinkin Iljin. Te luetteminulle ikäänkuin kaavasta: "Rakastan ja kunnioitan miestäni...mielipiteeni perheen perusteista..." Kaiken sen tiedän sanomattakin. Tunnustan teille rehellisesti, että pidän omaa käytöstäni rikollisena ja tuomittavana. Mutta mitä hyödyttää puhua siitä, mikä jo on kaikilletunnettua? Sen sijaan että puhutte kauniita sanoja, neuvoisitte minulleennemmin, mitä minun nyt on tehtävä?

– Olenhan jo sanonut: matkustakaa pois täältä!

– Olen jo viisi kertaa matkustanut, kuten tiedätte, mutta joka kertakääntynyt puolitiestä! Voin näyttää teille matkaliput; ne ovat kalliita. Minulla ei ole kyllin tahdonvoimaa paetakseni luotanne. Minä kamppailen, kamppailen vimmatusti, mutta mihin hiiteen minä kelpaan, jollei minussa ole pontta ja ryhtiä, jos olen heikko luonteeltani. Envoi taistella luontoa vastaan! Ymmärrättekö? En voi! Pakenen täältä, mutta se pitää kiinni liepeistäni. Kehnoa, raukkamaista voimattomuutta!

Iljin punastui, nousi ja alkoi astella penkin ympärillä.

– Olen äreä kuin koira! murisi hän nyrkkejään puristaen. Vihaan jahalveksin itseäni! Niinkuin pahainen poikanulikka minä hännystelentoisen vaimoa, kirjoittelen kaistapäisiä kirjeitä, alennun... äh!

Iljin tarttui päähänsä, ärähti ja istuutui.

– Ja sitten vielä tuo teidän vilpillisyytenne! jatkoi hänsurullisesti. Jos kerran pidätte käytöstäni sopimattomana, niin miksisitten tänne tulittekaan? Mikä veti teitä tänne? Kirjeissäni pyysinteiltä ratkaisevaa, suoraa vastausta: jaa tai ei, mutta suoravastauksen sijasta te joka päivä vaanitte tilaisuutta "odottamatta" tavataksenne minua ja kestitäksenne minua kuluneilla lainatuilla lasejaksillanne!

Sofia Petrovna säikähti ja kiivastui. Hän tunsikin samanlaista kiusallistatunnetta kuin säädyläinen nainen joutuessaan äkkiarvaamatta yllätetyksi pukeutumattomana.

– Näytätte epäilevän minun suhtautumistani tähän leikkiin... rupesihän mutisemaan. Olen aina vastannut teille suoraan ja... tänäänkin pyytänyt teitä!..

– Äh! eihän tällaisissa tapauksissa pyydetä! Olisitte muutta mutkittasanonut "menkää tienenne!" niin jo aikoja sitten olisin täältä lähtenyt. Mutta ette ole kertaakaan sanonut sitä minulle suoraan. Kummallista epämääräisyyttä! Hittotähtöön, te joko leikitte minunkanssani tai...

Iljin ei puhunut loppuun: hän nojasi päätään nyrkkeihinsä. Sofia Petrovna alkoi muistella menettelyään alusta loppuun saakka. Hän muisti, että hän aina oli sekä teoissaan että ajatuksissaan ollut Iljinin harkkailua vastaan, mutta tunsikin samalla, että asianajajansanoissa oli osaksi totta. Mutta tietämättä, millainen tämä totuus on, ei hän keksinyt vastausta Iljinin syytökseen, vaikka kuinkakin olisijatellet. Kun ei sopinut vaietaakaan, hän sanoi olkapäitään kohauttaen:

– Ja syy on sitten vielä minun!

– En lue vilpillisyyttänne teidän syyksenne, huoasti Iljin. Tulen noinkin puhuneeksi... Teidän vilpillisyytenne on sekä luonnollista että asianmukaista. Jos kaikki ihmiset sopisivat keskenään ja muuttuisivat yhtäkkiä vilpittömiksi, sittenkin menisi heiltä kaikki päin hiiteen.

Sofia Petrovna ei haluttanut turvautua filosofiaan, mutta hän iloitsi puheenaiheen muutoksesta ja kysyi:

– Kuinka niin?

– Vilpittömiä ovat ainoastaan luonnonkansat ja eläimet. Jos kerran sivistys pitää naisellista hyvettä mukavuutena, silloin ei vilpittömyyden ole paikallaan...

Iljin kuopi vihaisesti kepillään maata. Sofia Petrovna kuunteli häntä ymmärtämättä paljoakaan, mutta piti kuitenkin hänen puheestaan. Hän piti ennen kaikkea siitä, että tuo lahjakas mies puhui noin "viisaista asioista" hänen, tavallisen naisen kanssa; sitten tuotti hänelle suurta tyydytystä se, että sai katsella miehen kalpeiden, vilkkaiden, muttayhä vieläkin suuttuneiden

kasvojen ilmeitä. Niin, hän ei tosinyymmärtänyt paljoakaan, mutta hänestä oli kuitenkin viehättävää tuonykyaikaisen ihmisen rohkeus, miten tämä liikoja harkitsemattaratkaisee suuria elinkysymyksiä ja tekee johtopäätöksiään.

Yhtäkkiä hän huomasi ihailevansa Iljiniä ja säikähti.

– Suokaa anteeksi, mutta en ymmärrä, riensi hän sanomaan, miksi te aloitte puhua vilpillisyydestä? Toistan vielä kerran pyyntöni: olkaahyvä, kunnon ystävä, jättäkää minut rauhaan! Pyydän vilpittömästi!

– Hyvä on, koetan vielä taistella!.. huokasi Iljin. Ahkeruus iloni...Mutta tokkohan minun taistelustani on mitään hyötyä. Joko sitten ammunluodin kallooni tai... alan juoda vimmatusti. Eihän minun missääntapauksessa hyvin käy! Kaikella on rajansa, taistelulla luontoa vastaanmyöskin. Sanokaa, kuinka voi taistella hulluutta vastaan? Jos te juotteviiniä, niin kuinka voitte voittaa kiihoittumisenne? Mitä voin tehdä, jos teidän kuvanne on kasvanut sieluuni ja hellittämättä, yöt ja päivätön silmien edessä, niinkuin tuo honka tuossa? Niin, sanokaa minulle, mikä urotyö minun pitää suorittaa, jotta voisin vapautua tästäinhoittavasta, onnettomasta asemastani, jossa ajatukseni, toiveeni, uneni eivät kuulu minulle itselleni, vaan jollekin pahalle hengelle, joka on syöpynt sieluuni? Minä rakastan teitä, rakastan siinä määrin, että olen joutunut rappiolle, heittänyt toimeni ja läheiset ystäväni, unohtanut Jumalani! Ikänä elämässäni en ole näin rakastanut!

Sofia Petrovna ei ollut osannut odottaa sellaista muutosta. Hänkallistihe Iljinistä pois päin ja katsoi säikähtyneenä tämän kasvoihin. Kyöneleet olivat nousseet miehen silmiin, huulet vapisivat, ja yli kokokasvojen oli levinnyt jonkinlainen nälkäinen, rukoileva ilme.

– Minä rakastan teitä! sopersi Iljin vieden silmänsä lähelle Sofia Petrovnan suuria, säikähtyneitä silmiä. Te olette niin ihana! Minäkärsin nytkin, mutta vannon, että istuisin vaikka koko ikäni näinkärsien ja katsoen teitä silmiin. Mutta... olkaa vaiti, minä pyydän!

Sofia Petrovna alkoi, ikäänkuin äkkiarvaamatta yllätettynä, hätäisestikeksiä sanoja, joilla hän voisi keskeyttää Iljinin. "Menen poistaältä!" päätti hän, mutta ei ennättänyt edes liikahtaa noustakseen, kun Iljin jo oli polvillaan hänen edessään... Hän syleili Sofia Petrovnan polvia, katsoi häntä kasvoihin ja puhui kiihkeästi, tulisesti, kauniisti. Säikähtynyt ja hiukan huumauksissa kun oli, ei Sofia Petrovna kuullut hänen sanojaan; syystä tai toisesta nyt, juuritänä vaarallisena hetkenä, kun hänen polvensa suloisesti puristuivat yhteen ja koskettivat toisiaan kuin lämpimässä kylvyssä, hän jonkinlaisen salaisen, pahanilkisen vihan kannustamana etsitunteittensa päämäärää. Hän pahoitteli, että torjuvan hyveen sijaan olivoimattomuus, laiskuus ja tyhjiys vallannut hänet kokonaan kutenjuopuneen, jolle ei mikään ole mahdotonta. Hänen sielunsa syvyydessä vain vahingonilo heikosti ärsytteli: "Miksi et lähde pois? Sen pitäisi olla niin? Niinhän?"

Etsien mielestään järkevää ajatusta hän ei käsittänyt, miksi hän eivettänyt pois kättään, johon Iljin oli imeytynyt kiinni kuin juotikas, ja miksi hän hätäisesti katseli, niinkuin Iljinkin, milloin oikealle, milloin vasemmalle, näkisikö kukaan? Hongat ja pilvet seisoivat liikkumattomina ja katselivat ankarasti tätä vallattomuutta kuin vanhatsedät, jotka ovat rahasta sitoutuneet olemaan ilmaisematta sitä hallitukselle. Vartiosotamies seisoikin pylväs rautatiepenkereellä janäyttä katselevan penkkiin päin.

"Katsokoon!" ajatteli Sofia Petrovna.

– Mutta... mutta kuulkaahan toki! virkkoi hän vihdoinkin epätoivoisellaäänellä. Mitä tästä tulee? Mitä sitten seuraa?

– En tiedä, en tiedä... kuiskasi Iljin huitaisten kädellään ikävillekysymyksille.

Kuului voimakas, vihlova veturin vihellys. Tämä sivullinen, kylmä äänijokapäiväisestä elämästä sai Sofia Petrovnan vavahtelemaan.

– Minulla ei ole aikaa... täytyy mennä! sanoi hän nousten nopeastiseisomaan. Andrei tulee junassa... Hänen täytyy saada päivällistä!

Sofia Petrovna käänsi hehkuvat kasvonsa rautatiepenkereelle päin. Ensimmäilyyksi näkyviin veturi; sen perässä vaunuja. Mutta se ei ollutkaan matkustajajuna, kuten Sofia Petrovna oli luullut, vaan tavarajuna. Pitkänä jonona toinen toisensa jäljessä, kuten päivät ihmiselämässä, liikkuvat vaunut valkeata, kirkon muodostamaa taustaa vasten. Näyttisiltä kuin ei niistä loppua tulisikaan.

Mutta nyt vihdoinkin juna loppui, ja viimeinen vaunu lyhtyineen katosimetsän vihreyteen. Sofia Petrovna kääntyi äkkiä ympäri ja lähtinopeasti takaisin metsäpolkua edes katsahtamatta Iljiniin. Hän oli jooma herransa. Häpeän puna poskillaan ja häveten ei Iljinin, vaan omaa heikkouttaan, jonka vaikutuksesta hän, siveellinen ja puhdas nainen, oli sallinut vieraan miehen syleillä polviaan, hän ajatteli nyt vain, kuinka pääsisi mitä pikimmin kotiin perheensä keskuuteen. Asianajajasaattoi töin tuskin seurata häntä. Kääntyessään metsäpolulta kapeallemmalle Sofia Petrovna katsahti tähän niin hätäisesti, että näki vain hiekkaa hänen polvissaan, ja viittasi häntä jäämään.

Juostuaan kotiin Sofia Petrovna seisoi viitisen minuuttia huoneessaan katsellen milloin ikkunaan, milloin kirjoituspöytänsä...

– Ilkiö! soimasi hän itseään. Ilkiö! Kiusaksi itselleen hänyksityiskohtaisesti, mitään unohtamatta muisteli, että hän näinäpäivinä oli ollut Iljinin hakkailua vastaan, mutta että mieli olitehnyt lähteä selityksille Iljinin kanssa; eikä siinä kaikki. Kun tämä oli ollut polvillaan hänen edessään, oli Sofia Petrovna tuntenuttavatonta nautintoa. Hän muisteli kaikkea säälimättä itseään ja nyt, häpeästä pakahtumaisillaan, hän olisi mielellään lyönyt itseään korville.

"Andrei parka!" ajatteli hän koettaen samalla olla mahdollisimman hellä. "Varja, tytärparkani, ei tiedä, millainen hänen äitinsä on! Suokaa minulle anteeksi, rakkaani! Minä rakastan teitä kovasti... kovasti!"

Ja tahtoen osoittaa itselleen, että hän vielä oli hyvä vaimo ja äiti, ettei turmelus vielä ollut kajonnut hänen "perustesiinsa", joista hän oli puhunut Iljinille, Sofia Petrovna juoksi keittiöön ja alkoi morkatapa palvelijatar, kun ei tämä ollut kattanut pöytää Andreille. Hän koettikuvitella mielessään miehensä uupunutta ja nälkäistä hahmoa, säälihänää ääneen ja kattoi pöydän omakätisesti, mitä ei ollut koskaan ennestehnyt. Sitten hän löysi tyttärensä Varjan, sulki hänet syliinsä jasuuteli tulisesti. Tyttö tuntui hänestä niin painavalta ja kylmältä, mutta hän ei tahtonut tunnustaa sitä itselleen, vaan alkoi selitellä Varjalle, kuinka hyvä ja rehellinen hänen isänsä on.

Mutta kun Andrei pian sen jälkeen saapui, hän tuskin tervehti miestänsä. Kiihdytettyjen tunteitten tulva oli mennyt menojaan vain ärsytettyään ja suututettuaan häntä valheillansa. Sofia Petrovna istui ikkunassakärsien ja pahoilla mielin. Ainoastaan hädässä ihmiset saattavat käsittää, kuinka vaikea on olla tunteittensa ja ajatustensa herra. Sofia Petrovna kertoi sittemmin, että hän oli ollut "hämmennyksissä, mistä oli ollut yhtä vaikea selviytyä kuin lukea nopeasti lentäviä varpusia". Siitä, ettei hän ollut iloinnut miehensä tulosta ja etteihänää miellyttänyt miehensä käytös päivällispöydässä, hän hetipäätteli, että hänessä oli heräämässä vihamielisyys tätä kohtaan.

Odottaessaan uupuneena ja nälkäisenä, että hänelle tarjottaisiin keittoa, Andrei kävi käsiksi makkaraan ja söi sitä ahneesti pureskellen kuuluvasti ja liikuttaen ohimoitaan.

"Hyvä Jumala!" ajatteli Sofia Petrovna, "minä rakastan ja kunnioitan häntä, mutta... miksi hän syö noin rumasti?"

Ajatuksissa tapahtunut muutos ei suinkaan ollut pienempi kuin tunteissa. Sofia Petrovna koetti, niinkuin kaikki ikäviin ajatuksiintottumattomat, kaikin voimin olla ajattelematta surkeuttaan, mutta kutahartaammin hän koetti, sitä selvemmin hän näki mielikuvituksessaan Iljinin hiekkaisine polvineen, untuvaisten pilvenhattarat, junan...

"Miksi minä hölmö lähdinkään sinne tänään?" tuskitteli hän. "Ja olen kominä todellakin sellainen, etten voi olla varma itsestäni?"

"Pelolla on suuret silmät". Kun Andrei oli ehtinyt viimeiseen ruokalajiin, Sofia Petrovna oli jo päättänyt: "Kerron kaikki miehelleni ja vältän siten vaaran".

– Kuulehan, Andrei, minun pitäisi puhua sinun kanssasi vakavasti, aloitti hän päivällisen jälkeen, kun mies riisui nuttua ja saappaitayltään heittäytyäkseen hetkeksi levolle.

– No?

– Muutetaan pois täältä!

– Hm... minne sitten? Kaupunkiin on liian aikaista...

– Ei, mennään matkoille tai johonkin muuante...

– Matkoille... mörähti notaari oikoen jäseniään. Sitähän minä itsekin olen tässä haaveillut, mutta mistä otat rahat, ja kenen huostaan uskotkonttorin?

Ja mietittyään vähäsen hän lisäsi:

– Todellakin, sinun on ikävä. Lähde yksin matkoille, jos tahdot!

Sofia Petrovna lysähti kokoon, mutta kuvitteli heti mielessään, että Iljin iloitsisi siitä ja matkustaisi hänen kanssaan samassa junassa, samassa vaunussa...

Tätä ajatellessaan hän katseli miestänsä, joka oli kylläisen, mutta yhä vielä uupuneen näköinen. Sattumalta hänen katseensa kiintyi tämänpieniin, naisellisiin jalkoihin. Juovikkaista sukanteristä törkötilankoja...

Alaslasketun kierrekaihtimen takana pörisi kimalainen ikkunalasiavasten. Sofia Petrovna katseli sukanteriä, kuunteli kimalaisen surinaaja kuvitteli matkustavansa... Vastapäätä häntä istuu Iljin yöt päivähellittämättä katsettaan hänestä, harmitellen heikkouttaan ja kovinkalpeana henkisestä tuskasta. Iljin suurentele syylisyyttään, sanoo olevansa pahainen poikanulikka, soimaa Sofia Petrovnaa, repiitukkaansa, mutta odotettuaan pimeän tuloa ja käyttäen tilaisuuttahyväkseen lankeaa, matkustajien vaivuttua uneen tai poistuttua junastaväliasemille, polvilleen hänen eteensä ja syleilee hänen jalkojaan, niinkuin siellä penkin luona... Sofia Petrovna yllätti itsensä haaveilemasta...

– Kuulehan, en minä matkusta yksinäni! virkkoi hän. Sinun täytyymatkustaa kanssani!

– Mielikuvitusta kaikki, hyvä Sofia! huokasi asianajaja. Pitää ollavakava ja toivoa vain sitä, mikä on mahdollista.

"Kyllä me matkustamme, kunhan saat tietää!.." ajatteli Sofia Petrovna.

Päätettyään matkustaa kaikesta huolimatta hän tunsi voivansa ollaturvassa.

Hänen mielensä tasaantui vähitellen; hän iloitsi ja antoi ajatustensaliidella: mitä ajatteletkin, mitä haaveiletkin, joka tapauksessa sinämatkustat! Hänen miehensä nukkuessa ilta läheni... Sofia Petrovna menivierashuoneeseen ja alkoi soittaa pianoa. Iltainen vilkas elämä ulkona, soitto, mutta etupäässä se ajatus, että hän on viisas nainen, joka ominvoimin suoriutuu surkeudestaan, saattoivat hänet lopullisesti hauskallemielelle. Toiset naiset, sanoi hänen rauhoittunut omatuntonsa, eivätlöisi voineet hänen asemassaan kestää, vaan olisivat heittäytyneetpyörteeseen. Vaikka hän oli ollut nääntymäisillään häpeästä jakärsinyt, hän oli kuitenkin kestänyt ja välttänyt näin vaaran, jota ehkä ei lainkaan ollutkaan! Hänen hyvät avunsa ja päättäväisyytensä liikuttivat hänen mieltään siinä määrin, että hän pari kolme kertaakatsoi itseään peilistä.

Pimeän tullessa saapui vieraita. Miehet alkoivat ruokasalissa pelatakorttia, naiset asettuivat vierashuoneeseen ja pengermälle. Kaikkiamuita myöhemmin saapui Iljin. Hän oli alakuloinen, synkkä ja ikäänkuinsairas. Kun hän oli istunut sohvan nurkkaan, ei hän siitä kokoiltana noussut. Tavallisesti hän oli iloinen ja puhelias, mutta tälläkertaa hän koko ajan vaikenä, näytti yrmeältä ja hieroskelisilmäkulmiaan. Kun hänen piti vastata johonkin kysymykseen, hän hymyiliväkinäisesti vain ylähuulellaan ja vastasi katkonaisesti, katkerasti. Muutaman kerran hän yritti laskea sukkeluuksia, mutta ne olivatkömpelöitä ja sopimattomia. Sofia Petrovnasta näytti siltä, kuin Iljintuossa tuokiossa saisi hysteerisen kohtaoksen, ja vasta nyt, istuessaan pianon ääressä, hän ensi kertaa tunsi selvästi, että tuo onneton miesei ollut nyt entisellä rattoisalla tuulellaan, vaan että hän olihenkisesti sairas eikä löytänyt itselleen tyyssijaa. Hänen, Sofia Petrovnan tähden, hän oli turmellut nuoruutensa ja virkauransa parhaapäivät, tuhlaannut viimeiset rahansa huvilaan; jättänyt

oman onnensanojaan sekä äitinsä että sisarensa ja, mikä pahinta, menehtynyttäistelussa itsensä kanssa. Yksinkertainen, jokapäiväinen ihmisrakkausvaatisi kohtelevaan häntä vakavasti.

Sofia Petrovna tunsu kaiken tämän niin selvästi, että hänen sydäntään oikein särki, ja jos hän nyt olisi astunut Iljinin luo ja sanonut hänelle "ei!" hänen äänessään olisi ollut voimaa, jota olisi ollut vaikea vastustaa. Mutta hän ei astunut Iljinin luo, ei sanonut tuota sanaa eikä ajatellut tätä sen enempää... Nuoren luonteen pikkumaisuus ja itsekkyydet eivät olleet milloinkaan ilmenneet hänessä niin voimakkaasti kuin tänä iltana. Hän tunsu, että Iljin oli onneton ja istui sohvassa kuin hehkuvilla hiilillä; hänestä tuntui tuskalliselta tämän vuoksi, mutta samalla kärsimykseen saakka häntä rakastavan miehen läsnäolo täytti hänen sielunsa voitonriemulla ja tietoisuudella hänen omasta voimastaan. Hän tunsu nuoruutensa, kauneutensa, luoksepääsemättömyytensä, ja heittäytyi vapaaksi päätettyään sittenkin matkustaa! Hän veikkaili, nauroi herkeämättä, lauloi erikoisintunteellisesti ja innostuneesti. Kaikki häntä huvitti ja kaikki häntä nauratti. Häntä nauratti muistellessaan tapahtumia siellä metsäpolulla, muistellessaan töllistelevää vartiosotamiestä. Hänen mielestään olivat niin hullunkurisia nuo vierat, Iljinin sopimattomat sukkeluudet, hänen kaulaliinaansa kiinnitetty neula, jota hän ei ollut koskaan ennen huomannut ja joka kuvasi pientä punaista, timanttisilmäistä käärmettä; niin hullunkurinen oli hänestä tuo käärme, että hän olisi ollut valmis suutelemaan sitä.

Sofia Petrovna lauloi hermostuneesti, jonkinlaisella puolijuopuneella kiihkolla romansseja ja ikäänkuin ärsyttääkseen toisen surua valikoimurheellisia, alakuloisia, joissa kerrottiin särkyneistä toiveista, menneisyydestä, vanhuudesta... "Mutt' vanhuus se lähestyy lähestymistään..." lauloi hän. Mitä liikutti häntä nyt vanhuus?!

"Nähtävästi minussa tapahtuu jotakin tavatonta..." ajatteli hän sillointällöin naurun ja laulun lomassa.

Vierat lähtivät kello kaksitoista. Viimeisenä poistui Iljin. Sofia

Petrovnalla riitti sisua saattaa häntä pöngähtämään alimmalle portaalille.

Hänen teki mielensä ilmoittaa Iljinille matkustavansa miehensä kanssa pois ja katsoa, minkä vaikutuksen tämä tieto tekisi häneen.

Kuu peittyi pilvien taakse, mutta oli siksi valoisaa, että Sofia Petrovna näki, kuinka tuuli liehutti Iljinin päällystakin liepeitä jakuistien uutimilla. Hän näki myöskin, kuinka kalpea Iljin oli ja kuinkahan hymyili väkijäisesti rypistäen ylähuultaan...

– Sonja, Sonitshka... minun rakas naiseni! jupisi hän estäen Sofia

Petrovnaa puhumasta. Rakkaani!

Hellän mielialan puuskassa, itkunsekaisella äänellä hän tuhlassi Sofia Petrovnalle hyväily sanoja yhä hellempinä ja hellempinä, sanoipa hänellesinä, kuten vaimolle tai rakastajattarelle. Yhtäkkiä Iljin kiersikätensä hänen vyötäisilleen ja tarttui toisella kyynärpäähän.

– Minun armaani, minun ihana naiseni... kuiskasi hän suudellen hänen kaulaansa niskan taitteeseen, ole vilpittön, tule heti luokseni!

Sofia Petrovna irroittautui hänen syleilystään ja nosti päänsä ilmaistakseen inhoa ja suuttuakseen. Mutta tästä ei tullutkaan mitään, sillä koko hänen ylistetty hyveensä ja puhtautensa hupeni lauseeseen, jonka kaikki tavalliset naiset sanovat tällaisissa tilaisuuksissa:

– Oletteko mielettömät!

– No, lähdetään! jatkoi Iljin. Nyt juuri, samoin kuin siellä penkinluona, minä tulini vakuutetuksi siitä, että te olette yhtä voimaton kuin minäkin... Ettepä ole tekään sen paremmassa asemassa! Te rakastatteminua ja tingitte nyt turhaan omantuntonne kanssa...

Nähdessään, että Sofia Petrovna poistuu hänen luotaan, hän tarttui tämän pitsiseen hihaan ja lisäsi hätäisesti:

– Jollei tänään, niin huomenna, mutta taipua täytyy! Mitä hyödyttämää viivytys? Minun kallis, rakas Sonjani, tuomio on julistettu, miksi lykätä sen täytäntöönpanoa? Miksi pettää itseänsä?

Sofia Petrovna pakeni hänen luotaan ja pujahti ovesta sisään. Palattuaan vierashuoneeseen hän sulki konemaisesti pianon, katsoi kauannuottilehden somistekuvaa ja istuutui. Hän ei voinut seistä eikä ajatella... Äskeisestä kiihtymyksestä oli jäljellä vain kauhea herpaiseva heikkous ja ikävä. Omatunto kuiskasi hänelle, että hän illankuluessa oli käyttäytynyt huonosti, typerästi kuin hupakko, tyttöpahanen, että hän äsken kuistilla antoi toisen syleillä itseään javielä nytkin tunki vyötäisillään ja käsivarressa omituista kosketusta. Vierashuoneessa ei ollut ketään muita; kynttilä vain paloi. Hän istuutui pyöreälle tuolille pianon ääreen ja odotti hievahtamattajotakin. Ja ikäänkuin käyttäen hyväkseen Sofia Petrovnan väsymystä jaympärillä vallitsevaa pimeyttä alkoi raskas, voittamaton kainous vallata häntä. Kuin jättiläiskäärme se kietoi hänen jäsenensä jasielunsa, kasvoi hetki hetkeltä eikä enää uhannut, kuten ennen, vaanoli hänen edessään selvänä kaikessa alastomuudessaan.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.